

BESTE EUSKALDUN EUN URTEKO BAT

Zein euskal alderdiko? Bizkaiko Orozkotarra. Dagoni-lla'ren 31'n eun urte bete ta ospatu ebazan bere familiagaz.

Illebete bat lenago bizkar aldeko galtsu-aulki baten luzaroan jesarrita dago.

Lauki urdin ta zurizko jantzia darabil; zapi ta amantal bat eta artillezko galtzerdi lodiak daroaz betiko amandre baten antzera. Txarto daki erderaz berba egiten eta itzelezko oroimena dauka.

Azaola'tar Erramone, da bere izena. Etxeko andra baten irudi itxura berbera. Irurogeta amar urteko alaba bi eta illoba eskonbako bategaz bizi da orozko'ko Arrueta baserrian.

* * *

Bere senarra il yakonetik beintzat etxeko ardurea daroia, aspertu barik bearrean ortuan, ogia egiten suetean, abereak gordeten ta beste baserriko arazoan arduraz.

Ez da iñoz geisorik egon ta osagilleagana eldu zala bein baten gogoratzen da. Illabete eun urte egin baiño lenagotxuago osasunak uts apur bat egin dautso. Jazoriko orrek, bere adiña dala-ta gorraren asikerea artu dau ta ibilteko eziña, bere garputzak ez dautso-la beti lez erantzunik egingo bildurtxua sartu yako.

Bere illoba batek diño: "aulkitik jaso ezin danetik nekegarri ikusten dau bere burua eta gu asita ta arduradunak gareanik siñestu ez duanez, bera bearrezkoa dala uste dau.

* * *

Erromana Arrugeta'tik kilometru bi urrunago dagon San Martin baserrian jaio zan, eta an bizi da ogeta bi urte-tik onantz, eta arrezkero ez dau izten Zubiaur domeketan era Mezea entzuten izan ezik, edo ta Bilbo'ra an eukan aizta bateri ikustaldiren bat egitera.

Bizkai'ko uriburura azkenengoz etorri zanetik ogetamar urte izango dira, baiña ondo daki berak egiñiko etxeko ogia beste aizteari eroatera joaten jakon gaur berton. Alameda San Mames'ko etxea aurkituko leukela.

Bultzi-treanean edo oñez joango zan berebil-autobusak itxasminduten dautsolago, tan berbatxurik bez aituten ez dauan oraingo asmakuntzak ikuskiña ta antzeakoak ez jakoz atsegin. Arrugeta'n gitxi lotu dira biziten, eta lotu diranak areri entzun neutsozan bertso polit bi. Bata Sabino Arana Goiriren Abestietan, 72'n orrialdean dator.

Eztenkari burutsua da.

Aor

Esan nora, Kepandon,
ire alabaea,
otseiña izateko
bialdu duan, bá

Errepika

¡Ai, Kepandon, Kepandon!
Eu diru zalea;
ilda be ibilliko az
beti diru-billa

Bestea txikitan Orozko-Ibarran neuk bañikiena. Onek teoloji aldetik okerrerren bat eukin leike, ta euzkeraz ezta aiñ garbia.

Ona emen:

Aita San Antonio,
Urkiolakoa
Askoren biotzeko
Santu debotoa.

Askok egiten deutso
Aita San Antoniori
Egun batean joan
eta bestean etorri.
¡Eta zapatak urrutu!...
Aita San Antonio'k
barriak eingoitu!

Aita San Antonio
Bera dana lez
maitatu bear dogu
Jaungoikoa lez...

(Bertso ostein)

Esan dogunez etxeok asi zirean amandrearen egin-tzak kontetan: "alderdikorik onena zan ogia egiteko; arpi-lla goruetan be onena, iñor baiño beargiñago. Orain lapi-kokoa zainduten dau, ezin baiño obeago soiñekoak toles-ten daki. Geldi egoteak amorrutxua emoten deutso. Sami-ñez dago jesarrita egotearren egun guztian.

Ez doa ori bere izakereaz. Orraitiño, ez dau galduten bere gogaldi oneko umore onik.

Isiltasunean dagoala bizlortzen da, eta irribarrez katuak uxatuteko balio deutson eskumakillagaz lurra jotzen dau. Irurogei baiño urte baiño geiago daukiezan iru alaba deukoz, amar illoba ta 15 bir-illoba. Ilteko bildurrik ez dauko. Datorrenean diño-Jaungoikoagana pozik joango gara".

Letona'k

Aor: